

Liv og død i det gamle Egypt

Tekst: **MAGNUS HOLM**

Foto: **KÖHLER, HELWAN PROJECT**



▲ **GRAV:** I en av de eldgamle gravene ved Helwan ble dette godt bevarte skjelettet funnet.

Hvordan var det å bo i Egypt for 5000 år siden? Forskerne leter etter svar blant de døde.

Over hundre år har arkeologer fra hele verden forsket på pyramider og andre egyptiske kongegraver. Slik har de funnet ut veldig mye om hvordan de aller rikeste og mektigste egypterne ble begravd. De har også lært mye om hvordan de levde.

Men hvordan ble vanlige folk begravd i det gamle Egypt? Og hvordan levde de? Det har vi visst mye mindre om – fram til ganske nylig.

De dødes by

Eva Christiana Köhler fra Universitetet i Wien har forsket på gamle egyptiske graver i mange år. Hun har blant annet undersøkt 218 graver på en enorm gravplass som kalles «nekropolis ved Helwan». Nekropolis betyr «de dødes by», og gravplassen er virkelig stor som en by. Eva og kollegaene hennes tror

gravplassen hørte til den gamle egyptiske hovedstaden Memfis. De første gravene ved Helwan er over 5000 år gamle – og dermed flere hundre år eldre enn de første store pyramidene.

Pakket i sivmatt

I gravene ved Helwan lå det verken konger eller dronninger, men vanlige folk. Det var tydelig at de gamle egypterne tok godt vare på familiemedlemmene sine, selv etter at de var døde. Alle gravene var ryddige og ordentlige. Selv de fattigste av de døde var pakket inn i sivmatt.

Både fattige og rike hadde personlige ting med seg i gravene. Mange vanlige egyptere var begravd sammen med ting de hadde brukt hver dag. Kanskje trodde folk at de ville få bruk for disse tingene i dødsriket også?

Matpakker

Å ha med seg matpakker på ferden til dødsriket ble nok regnet som viktig. I mange av gravene ble det nemlig funnet krukker med mat. En av de døde hadde til og med en matbit i hånden! De gamle egypterne hadde antakelig nok mat mens de levde også. Forskerne fant ut at de døde i gravene hadde vært sunne og friske mens de levde. Det var ingen tegn på at de hadde fått for lite mat.

Gravene til de rikeste på nekropolis var pyntet med flott steinkunst. Både bilder, navn og yrkestitler var kunstferdig hogd ut i stein. Det betyr at de gamle egypterne var dyktige kunstnere og håndverkere lenge før pyramidene ble bygd. Og at de brukte skriftspråk og bilder for å vise hvem de var. ●



▲ **RELIEFF:** Et relieff er en «flat skulptur». Dette egyptiske relieffet er fra cirka 2800 år f.Kr. Det viser en kvinne sammen med maten som ble ofret til de døde. Maten ble lagt i gravene, så de døde skulle ha noe å spise på vei til dødsriket.

HIEROGLYFER:
De gamle egypternes skriftspråk. ♥



▲ **OSIRIS:** Var de dødes gud i den gamle egyptiske religionen.

Mektige faraoer

Det gamle Egypt hadde 170 faraoer. De var politiske og religiøse overhoder. Her er seks av dem (regjeringsstid i parentes):

Hatshepsut
(1478 f.Kr.–1458 f.Kr.)

Kvinnelig farao, for andre gang i historien. Bidro til en fredelig periode og tryggere handelsruter.



Thutmose III
(1458 f.Kr.–1425 f.Kr.)

Overtok som farao da stemoren Hatshepsut døde. Militær strateg som vant mange kriger og ikke tapte noen.

Akhenaten
(1351 f.Kr.–1334 f.Kr.)

Trodde det fantes bare én gud, solguden. Konen hans, Nefertiti, hadde mye makt. Etter ham vente egypterne tilbake til troen på mange guder.



Tutankhamon
(1332 f.Kr.–1323 f.Kr.)

Mest berømt av alle faraoene, på grunn av graven som ble funnet i 1922. Ble farao allerede som 9- eller 10-åring og døde som 20-åring.



Ramses II
(1279 f.Kr.–1213 f.Kr.)

Far til 96 barn. Regjerte i 67 år. Utropte seg selv til gud. Brukte opp mesteparten av landets penger.

Kleopatra VII
(51 f.Kr.–30 f.Kr.)

Egyptas siste farao. Politisk dyktig, skaffet fred og inntekter til et regime som var sterkt svekket.

